

KATEDRA
BLÍZKÉHO VÝCHODU
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

Posudek na závěrečnou studentskou práci

Název práce: Problematika překladů děl dětské literatury do arabštiny

Typ práce: bakalářská

Autor práce: Mišel Pavlovič

Autor posudku: Mgr. Adéla Provazníková

	Hodnocení
Badatelská otázka/hypotéza	Dobře
Způsob práce/metodologie	Dobře
Naplnění zadání	Dobře
Práce s prameny a odbornou literaturou	Nevyhovující
Stylistická úroveň a struktura práce	Dobře
Formální náležitosti (jazyková správnost, citace, odkazy, bibliografie)	Nevyhovující

Slovní hodnocení:

V bakalářské práci s obecně znějícím názvem *Problematika překladů děl dětské literatury do arabštiny* se Mišel Pavlovič pokouší na základě analýzy pěti klasických pohádek z evropského kulturního dědictví přeložených do arabštiny postihnout některé jevy, ke kterým dochází při překladu tohoto specifického žánru mezi odlišnými kulturami. Snaží se tak odpovědět na svoji výzkumnou otázku: „Jak autoři překladů přenášejí kulturní, etické, estetické a náboženské hodnotové systémy do arabských překladů?“ (s. 7). Jeho práce ale, navzdory pokusu analýzu důsledně metodologicky podchytit, nabízí pouze jednotlivé náhodně vybrané či neuspořádané příklady, které často spekulativně interpretuje.

Struktura práce je zdánlivě logická a odpovídá stanovenému cíli, nicméně především úvodní části jsou výrazně nedostatečné. Úvod je příliš stručný a neposkytuje žádnou představu o předkládané práci ani její téma nijak nezasazuje do širšího kontextu, *Přehled literatury a stav bádání* představuje tři knihy, kterými se práce inspiroje, ale rozhodně neposkytuje žádnou jejich diskuzi (více se o stavu bádání implicitně dozvídáme z kapitol 3.2 nebo 3.5). Tato kapitola zároveň představuje zkoumaný materiál, ale nijak nevysvětluje, proč je ke komparaci zvolen zrovna anglický a arabský překlad pohádek, jestli oba vychází ze stejného vydání textů dánských a německých (na s. 25 se zdá, že arabský text *Malé mořské víly* vycházel z anglického překladu [což podle uvedených dat vydání nedává smysl], zatímco na s. 28 je předpokládán jednotný výchozí text v dánštině), kdo jsou překladatelé atp. Využití anglického překladu jako jakési náhrady originálu, obzvláště v takto nereflexované podobě, považuji za velmi problematické. Rozsáhlá část *Teorie a metodologie* z většiny pouze reprodukuje výsledky výzkumu G. Klingberga z jeho knihy *Children's Fiction in the Hands of the Translator* a jen velmi omezeně jeho přístup

KATEDRA
BLÍZKÉHO VÝCHODU
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

konfrontuje s jinými. To by nebyl takový problém, ale opravdu bylo nutné možnosti překladu jednotlivých prvků rozebírat s takovým detailem? Bylo by naopak vhodné šířeji představit, co se míní oněmi „kulturními, etickými, estetickými a náboženskými hodnotovými systémy“ z badatelské otázky a jak se vážou ke Klingbergem postulovaným kategoriím. Zpracování článku o překládání Andersenových pohádek do angličtiny v části 3.6 je zvláště irelevantní. Samotná analýza a interpretace v kapitole 4 *Analýza překladů pohádek H. C. Andersena a bratří Grimmů* pak nabízí několik zajímavých podnětů, ale celkově působí prezentované pasáže nahodile vybrány a interpretace a zamyšlení jsou často za hranicí spekulace (bylo by minimálně potřeba robustnějšího uchopení kategorie harám – proč se ale autor do napadání údajně nedostatečně adaptace/purifikace pohádek v rámci arabské/muslimské kultury vůbec pouští je otázka; exkurze do představ dětí z různých kultur o významu slov také nejsou nijak empiricky podložené, a tudíž zbytečné). V krátkých textech pohádek by jistě bylo možné Klingbergovské „prvky kulturního kontextu“ identifikovat vyčerpávajícím způsobem a v jejich popisu postupovat metodicky podle jím navržených kritérií. Takto jsou ale v některých částech (např. 4.1.3 Ošklivé káčátko) rozebírány rozdíly v překladech, které lze za kulturní kontext považovat jen v nejširším pojetí (způsob oslovení, způsob popisu emocí). Navíc se zde projevuje nevýhoda práce se dvěma překlady bez výchozího textu: v práci téměř vysmívaný „arabský“ závěr Sněhurky, kde je královna potrestána tancem v nažhavených střevících, pochází ve skutečnosti z ranější podoby německého originálu.¹ Analýza celkově určitě nevede k „vytvoření přehledné představy o tom, jak arabští překladatelé přistupují k překladu dětské literatury, jak o něm uvažují, a jaký význam mu přiřkládají v kontextu překladatelské tvorby,“ (s. 41) jak v jinak povedeném *Závěru* (stylem dost odlišném od zbytku práce) Mišel Pavlovič tvrdí.

Zásadním problémem práce je ale její jazyková stránka. Text se velmi špatně čte a jednoznačně chybí jazyková korektura. Práce trpí nejrůznějšími gramatickými a pravopisnými chybami (shoda přísudku s podmětem, chybné skloňování, psaní čárek a teček) i formulačními nedostatky způsobenými jednak zřejmě přepisováním textu (např. hned první věta úvodu: „Když mluvíme o překladu, nemáme na mysli pouze o transformaci slova z jednoho jazyka na druhý, nýbrž o snaze přiblížit nám kulturu, ze které původní kniha pochází.“ s. 7), jednak zbytečnou složitostí vyjadřování (zeugmata jako např. „popisuje Klingberg pravidla, kterých se držet a jak se s prvky ST vypořádat,“ s. 14). V některých případech jazyková podoba výrazně znesnadňuje porozumění textu (např. „Tématu dětské literatury se v arabském světě moc pozornosti neupírá.“ s. 9; „Stejně jako ostatní podskupiny spadající pod jeden obecný obor translatologie, existují určitá specifika překladu, jak knihy určené pro děti překládat.“ s. 11; „Úmysl arabského překladatele, za kterým docházelo ke změně způsobu úmrtí zlé královny, zde nelze jasně vyčíst“ s. 39). Na různých místech práce je zvláště používáno slovo „diskurz“. Poměrně kvalitní jsou oproti tomu přepisy z arabštiny, i když i zde lze najít nedostatky. Na několika místech v práci zcela chybí citace k prezentovaným tvrzením (pozn. 2; translatologická terminologie na s. 12; spekulace nad tématy dětské literatury na s. 22–23;

¹ Srov. např. POPOVIČOVÁ, Eliška. *K vymezení žánru lidové pohádky a ke zpracování látky o Sněhurce ve sbírkách vybraných německých autorů (J.K.A.Musäuse, A.L.Grimma a J. a W. Grimma)*. 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra germanistiky.

**KATEDRA
BLÍZKÉHO VÝCHODU**
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

tamtéž pozn. 22; úvahy o nežádoucím chování v arabské kultuře na s. 26; údajná tvrzení vedoucího práce na s. 27, 30), a to i ve výkladu Klingbergovy teorie, kde je k výchozímu textu odkazováno nesoustavně. Bibliografie neodlišuje prameny a použitou literaturu a uvádí literaturu, která v práci není nikde explicitně použita ani citována. Abstrakt žánrově neodpovídá.

Pokud bychom ale od jazykového rozměru textu odhlédli, autor předkládané bakalářské práce prokazuje určitou schopnost vymezit téma, položit si relevantní výzkumnou otázku a zpracovat zvolený textový materiál na základě vhodně vybrané metody, kterou nicméně aplikuje neúplně.

Otázky k rozpravě:

V práci zcela chybí informace o překladech, ze kterých se v analýze vychází. Kdo, z jakého jazyka, jakého vydání a kdy analyzované pohádky jak do angličtiny, tak do arabštiny překládal? V jakém smyslu mohou tyto mimotextové informace ovlivnit interpretaci překladatelských rozhodnutí?

Podle výkladu Klingbergovy analýzy v bakalářské práci se zdá, že jeho přístup dává přednost zachování kulturních specifik výchozího textu s předpokladem, že dětského čtenáře tím obohatí o znalost jiné kultury. Na druhou stranu, vy se v analytické části často nad zachováním evropských kulturních specifik v arabském textu podivujete a navrhuje jejich modifikaci. Proč? Jakou roli hraje vzdálenost, případně mocenský vztah kultur a jazyků, mezi kterými je překládáno, v tomto hodnocení?

Na s. 29 navrhuje v arabském textu využití dialektismu jako ekvivalentu francouzského „magnifique“ použitého v anglickém textu. Opravdu by se v tomto případě jednalo o srovnatelný efekt využití cizího jazyka v cílovém textu?

Celkové hodnocení:

Práci s velkými výhradami doporučuji k obhajobě. Pokud bakalant uspokojivě odpoví na otázky, obhájí využití zvoleného materiálu a vyjádří se k dalším problematickým aspektům práce, bude snad možné udělit hodnocení dobře.

V Praze dne 1.9.2022

.....
podpis